

УДК 355.233:796(477)

DOI:

Ілля Беліков, ад'юнкт кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту
Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ – ФАХІВЦІВ ІЗ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню авторської методики формування організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил (далі – ЗС) України. Проведено аналіз наукових поглядів щодо поняття “методика” та запропоноване авторське визначення поняття “методика формування організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту ЗС України”. Зокрема визначено методологічні підходи щодо методики її формування, а також основні її етапи, мету, завдання, зміст, методи, види навчальних занять, засоби.

Ключові слова: організаційна компетентність; формування; методика формування; начальник фізичної підготовки і спорту; етапи; методи; засоби.

Табл. 1. Літ. 15.

Iliia Bielikov, Scientific Assistant of the Physical Education, Special Physical Training and Sports Department, Ivan Cherniakhovskiy National Defense University of Ukraine

METHODS OF FORMING ORGANIZATIONAL COMPETENCE IN FUTURE OFFICERS – SPECIALISTS IN PHYSICAL CULTURE AND SPORTS OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE

The article is devoted to the theoretical substantiation of the author's method of forming organizational competence in future specialists in physical culture and sports of the Armed Forces (hereinafter – the Armed Forces) of Ukraine. The analysis of scientific views on the concept of “methodology” is carried out and the author's definition of the concept “methodology of formation of organizational competence in future specialists of physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine” is offered. In particular, methodological approaches to the methodology of its formation are determined, as well as its main stages, purpose, tasks, content, methodology, types of training sessions, tools.

Research methods: theoretical analysis of scientific literature; generalization and interpretation of the obtained theoretical and empirical data; designing methods of forming organizational competence. The main stages of the methodology are revealed: value-motivational; base; final. The author's method is offered in the form of the table in which all stages, the purpose, tasks, methods and means of training and educational employment are opened. The importance of introducing a special course “Organizational competence in future specialists in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine” was revealed and substantiated.

The content of the special course includes the following topics:

Topic 1. Specialist in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine: role, place and main functions in the system of physical training in the military unit.

Topic 2. Organizational competence as a component of professional competence of a specialist in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine.

Topic 3. Organizational activities of the specialist in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine in the military unit.

Topic 4. Methods of forming organizational skills of future specialists in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: organizational competence; formation; method of formation; head of physical culture and sports activity; stages; methods; means.

Постановка проблеми та її значення.
В умовах вторгнення в Україну та порушення її суверенітету, цілісності та недоторканості і ведення повномасштабної війни з Російською Федерацією виникає велика потреба в організаторах нового типу –

“військових лідерах-організаторах”, які будуть здатні своєчасно приймати обґрунтовані оптимальні організаційно-управлінські рішення як у тилу, так і на фронті. А для цього доцільно переглянути методологічні підходи, теоретичні основи і сучасні методики підготовки військового

фахівця, у тому числі з фізичної культури і спорту ЗС України (далі – майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту). Ця процедура передбачає розмежування тактичного й оперативного рівнів як їх підготовки, так і підвищення кваліфікацій, а також упровадження курсової підготовки за рівнями навчання. Також варто зазначити, що від рівня сформованості організаційної компетентності в майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту – залежить якість їх військово-професійної та фахової видів підготовленості до виконання як повсякденних, так і бойових завдань за призначенням, так і навпаки, тобто між ними існує безпосередній зв'язок і взаємозумовленість.

Специфіка підготовки фахівців із фізичної культури і спорту ЗС України в період ведення повномасштабної війни щодо захисту суверенітету і територіальної цілісності України вимагає від вищих військових навчальних закладів (далі – ВВНЗ) обґрунтування сучасних контекстних підходів до їх професійної підготовки, які сприяли б розширенню організаційної ерудиції та водночас орієнтували на оцінювання і вибір військової інформації, поглиблення фахових знань, формування організаційних навичок, умінь і здатностей. Особливого значення набуває проблема формування організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту в контексті фахової підготовки, оскільки їхня майбутня діяльність вимагає здатності до педагогічної проєкції фахових знань, умінь і навичок до конкретних умов організаційної діяльності у військових частинах як організатора фізичної культури і спорту.

Нині важливим завданням професійної підготовки у ВВНЗ майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту є цілеспрямоване формування у них військово-професійної та фахової видів компетентності, стрижньовим компонентом яких є їх організаційна компетентність. У зв'язку з цим існує гостра необхідність системного її формування, що становить актуальну проблему професійної педагогіки та психології.

Так, на основі аналізу й узагальнення педагогічної теорії та практики щодо професійної підготовки військових фахівців у системі військової освіти і систематизації наукових джерел щодо дослідження їх організаційної компетентності, з'ясування її структури та змісту впевнилися у необхідності розроблення методики її цілеспрямованого формування у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту.

Аналіз основних досліджень з проблеми. Аналіз наукових джерел щодо формування та

розвитку організаційної компетентності різних фахівців показує, що дослідження ведуться за такими проблемними напрямками: О. Баєва вивчає організаційну компетентність менеджерів підприємств і організацій в галузі охорони здоров'я [1]; Н. Шолойко – фармацевтів [8], В. Дзєга посадовців місцевого самоврядування [4]; С. Огуй фахівців сфери обслуговування [6]; Т. Терещенко – фахівця соціальної сфери [5]; Т. Гельжинська – учителів технологій [2]; В. Свистун – у педагогічного колективу [7]; О. Тракалюк, В. Ягупов, І. Беліков – у фахівців кадрових органів і фізичної підготовки та спорту [9; 10;] та ін.

Цікавим для нашого дослідження виступає напрацювання науковця В. Моштука, який вивчає фахову компетентність у майбутнього вчителя трудового навчання [15].

Однак поза увагою наукової спільноти залишається проблема розроблення методики формування організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту, що актуалізує її обґрунтування, а розв'язання цієї проблеми сприятиме удосконаленню їх фахової підготовки у ВВНЗ.

Метою статті є теоретичне обґрунтування методики формування організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту ЗС України.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Перед тим, як розпочати виклад основного дослідницького матеріалу, доцільно визначитись із поняттям “методика” яке розуміють по різному. У процесі розроблення методики формування організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту дотримувались рекомендацій багатьох провідних вчених. Так, на думку В. Ягупова, методика – це “конкретні форми та засоби використання методів, за допомогою яких здійснюється все більш глибоке пізнання різноманітних педагогічних проблем та їх розв'язання” [11, 357]. Водночас погоджуємося з думкою С. Гончаренка, який трактував поняття “методика навчального предмету” як галузь педагогічної науки, яка досліджує закономірності вивчення певного навчального предмету. До змісту методики як часткової дидактики входить: установлення пізнавального й виховного значення конкретного навчального предмету і його місця в системі освіти; визначення завдань вивчення предмету і його змісту; вироблення, відповідно до завдань і змісту навчання, методів, методичних засобів і організаційних форм навчання [3, 206].

Отже, з урахуванням думок провідних учених

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ – ФАХІВЦІВ ІЗ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

і специфічність проблеми нашого наукового дослідження можемо зробити висновок, що методика формування організаційної компетентності у майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту ЗС України – це сукупність основних етапів її формування, що складається і відповідних принципів, методів, методичних прийомів, засобів і організаційних форм навчання та виховання майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту, що сприятиме формуванню їх теоретичних знань організаційного спрямування, формуванню організаційних навичок, умінь і здатностей, професійно важливих організаційних якостей, як суб'єктів специфічної організаційної діяльності у сфері фізичної культури та спорту в військових частинах.

Мета методики полягає у формуванні організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту, яка досягається шляхом творчого розв'язання завдань її формування.

Згідно з провідними положеннями сучасних методологічних підходів до організаційної підготовки майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту, при розробленні авторської методики формування у них організаційної компетентності нами поставлені такі завдання:

- підтримання та розвиток цінностей і мотивації її формування у майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту в процесі набуття військово-професійної освіти;

- формування у них теоретичних підвалин організаційної компетентності як організаторів фізичної культури і спорту і військовослужбовцями у військовій частині;

- цілеспрямоване формування системи організаційних навичок, умінь і здатностей у військових частинах як майбутніх організаторів фізичної підготовки та спорту за допомогою контекстних методів навчання;

- формування у них професійно важливих організаційних якостей як організаторів фізичної культури і спорту і військовослужбовцями у військових частинах.

Зауважимо, що ці завдання нами сприймаються у комплексі, оскільки, з одного боку, всі вони між собою взаємопов'язані та взаємозумовлені, а з іншого – безпосередньо впливають на формування організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту в процесі військово-професійної підготовки.

Для реалізації завдань нашої методики доцільно дотримуватися основних положень і вимог системного, компетентнісного, андрагогічного, суб'єктно-діяльнісного та контекстного підходів до

їх організаційної підготовки, педагогічних правил загальнодидактичних і специфічних принципів військового навчання [11], із творчим урахуванням їх педагогічних вимог. Зокрема, до таких принципів відносимо такі:

- доступності навчання, що передбачає дотримання правил “легкості” та “від простого – до складного”, “від відомого – до невідомого”, “від вузького – до широкого”, а також урахування рівнів сформованості та розвиненості індивідуальних і вікових особливостей курсантів;
- системності і послідовності в організаційній підготовці – вимагає, щоб знання, вміння і навички формувались системно, в певному порядку, щоб кожен компонент навчального матеріалу послідовно та логічно пов'язувався з іншим, а засвоєнні знання спиралися на нове і створювали базу для засвоєння наступних знань;

- свідомості й активності в організаційній підготовці – передбачає формування у курсантів позитивного ставлення до набуття військово-професійного фаху, інтересу до навчального матеріалу, який викладається, використання набутих теоретичних знань на практиці;

- наочності в організаційній підготовці – сприяє свідомому залученню всіх органів відчуття курсантів до навчальної діяльності, виховує спостережливість, уважність, формує практичне мислення і сприяє цілісному наочному сприйманню навчального матеріалу та його засвоєнню;

- міцності засвоєння знань і формування практичних організаційних умінь і здатностей – передбачає закріплення курсантами набутих організаційних знань за розділами і структурними частинами, їх запам'ятовування у поєднанні з вивченим, виділення під час повторення головних ідей, використання різноманітних методик, організаційних форм навчання і видів навчальних занять;

- емоційності організаційної підготовки – передбачає вплив викладача на формування у курсантів емоційно-вольової сфери як майбутнього військового фахівця, що безпосередньо активізує їх увагу до вивчення дисциплін за фахом, і запобігає появі тих, які негативно відображають на ній, шляхом логічного та жвавого викладання навчальних дисципліни, наведення яскравих прикладів, використання емоційних виступів за допомогою засобів наочності;

- контекстності організаційної підготовки – передбачає проведення навчальних занять і виховних заходів, які безпосередньо враховують їх організаційну підготовку;

- суб'єкт-суб'єктної взаємодії – забезпечує

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ – ФАХІВЦІВ ІЗ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

формування суб'єктної спрямованості їх організаційної підготовки та формування суб'єкта організаційної діяльності.

У методиці творчо використовуються різні методи військового навчання та види навчальних занять [11; 12; 13]. Наприклад, такі традиційні методи навчання майбутніх офіцерів:

1. Усне викладання навчального матеріалу, яке поділяється на словесно-інформаційне, словесно-евристичне, словесно-проблемне та словесно-дослідницьке; це різні види розповідей, пояснень, оповідань, лекцій, які насамперед орієнтовані на опанування теоретичних і практичних організаційних знань.

2. Обговорення навчального матеріалу, який вивчається; включає різні види бесід, семінарських занять, дискусій, мозкову атаку, інтелектуальну розминку, аналіз конкретної ситуації тощо, які насамперед орієнтовані на закріплення, поглиблення та вдосконалення теоретичних і практичних організаційних знань.

3. Показ, який поділяється на наочно-інформаційний, наочно-практичний, наочно-евристичний, наочно-проблемний і наочно-дослідницький. Він включає демонстрацію, ілюстрацію, спостереження у формі особистого показу підлеглим тих чи тих прийомів і дій, показ дій окремих військовослужбовців, розрахунків і підрозділів, показ натуральних і образних засобів наочності, демонстрацію фільмів та ін., які необхідні для формування практичних організаційних навичок і вмінь.

4. Практичні методи поділяються на практично-репродуктивні, практично-евристичні та практично-дослідницькі (проблемні). Вони включають практичні заняття, групові вправи, лабораторні роботи, вправи, обслуговування бойової техніки та озброєння, командно-штабні навчання, стрільби, водіння бойової техніки тощо. Наприклад, основними різновидами занять у ВВНЗ, в яких відбувається підготовка офіцерів – майбутніх фахівців фізичної культури та спорту, є тактико-стройові заняття, часткові та комплексні тренування, тактико-спеціальні заняття і навчання, командно-штабні навчання, навчання військ. Відповідно ці види занять мають бути адаптовані до їх специфіки – до майбутньої організаційної діяльності в військових частинах.

5. Самостійна робота, яка поділяється на всі види навчальних занять, які були в попередніх методах – словесно-наочно-практично-інформаційні. Вона включає: роботу з друкованими джерелами; самостійне тренування; опрацювання інформаційними джерелами і ін.

6. Методи контролю та самоконтролю в

навчанні включають: індивідуальну контрольну співбесіду; опитування; письмові роботи; тестування; контрольні роботи; машинний контроль; самоконтроль; іспит; залік тощо.

Поєднання різноманітних методів навчання і видів навчальних занять у процесі формування організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту сприяє засвоєнню ними як військово-професійного фаху, так і організаційної діяльності, що передбачає майбутню діяльність. Формування їх організаційної компетентності неможливе без педагогічно виваженого використання різноманітних видів навчальних занять. Обов'язковою методичною вимогою є їх адаптація до організаційної діяльності майбутніх офіцерів.

Різнманітні види навчальних занять творчо адаптуються в методику формування організаційної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту, що відбувається поетапно.

Так, *перший – ціннісно-мотиваційний – етап* передбачає закріплення та підвищення їх цінностей і мотивації організаційної діяльності, формування і збагачування ціннісного ставлення до активності в навчальній діяльності, набуття необхідних знань щодо майбутньої організаційної діяльності як начальника фізичної підготовки і спорту у військовій частині.

Основні завдання етапу такі: сприяти усвідомленню ними цінностей майбутньої діяльності як фахівця із фізичної культури і спорту; формувати позитивне ставлення до обраного специфічного фаху, прагнення набувати та розвивати фахові знання, цілеспрямовано формувати організаційну компетентність як суб'єкта організаційної діяльності; мотивування до активної навчально-пізнавальної діяльності у процесі формування організаційної компетентності.

Методичними прийомами розв'язання цих завдань є такі: навчальні бесіди, дискусії, заохочення, повчальні історії, які ґрунтуються на досвіді викладача, специфіці організаційної діяльності майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту та сучасної війни. Використання навчальних бесід дає змогу виокремити основні потреби в майбутній організаційної діяльності, уміння, професійно важливі якості, необхідні їм для успішного виконання організаційно-управлінських завдань за призначенням, характер імовірних дій у стандартних і нестандартних ситуаціях діяльності.

Основними видами навчальних занять і курсантами на ціннісно-мотиваційному етапі є лекційні, групові та семінарські заняття.

На *другому – основному – етапі* здійснюється набуття теоретичних і практичних знань щодо організаційної діяльності, формування практичних умінь і здатностей щодо їх застосування у своїй фаховій діяльності, відпрацювання їх шляхом застосування активних методів навчання.

Основними завданнями цього етапу є такі:

- формування військово-професійних і фахових знань відповідно до специфіки організаційної діяльності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту;

- систематизація їх теоретичних і практичних знань із теорії і методики фізичного виховання військовослужбовців;

- ознайомлення курсантів із основами організації фізичного виховання та вдосконалення військовослужбовців.

Основними методичними прийомами реалізації цих завдань виступають самостійна робота, вивчення спеціальної літератури, навчально-пізнавальні ігри, презентації, навчальні бесіди та дискусії, тестування, самоконтроль, самооцінювання.

Видами навчальних занять на цьому етапі є лекція, групове, семінарське, практичне та самостійне заняття. На нашу думку, найбільш впливовий вид на цьому етапі – практичні заняття, які передбачають самостійне вивчення курсантами окремих питань і тем дисципліни, відповідно перенесу теоретичних знань у практичну площину – формування організаційних навичок, умінь і здатностей як організаторів фізичної підготовки та спорту в військовій частині.

Третій – прикінцевий – етап передбачає застосування курсантами здобутих знань, умінь і навичок безпосередньо на практиці в процесі проходження педагогічної практики у військовій частині.

Основні завдання етапу такі: сприяння формуванню управлінського мислення; формування організаційних умінь з організаційно-педагогічної, спортивної роботи; формування професійних організаційних здатностей; формування військово-професійних організаційних якостей щодо майбутньої діяльності.

Зокрема, основна увага звертається на вироблення здатності до пошуку й аналізу інформації щодо організаційної діяльності, її синтезу та порівняння, абстрагування, узагальнення та конкретизації. Особлива увага має звертатися на активізацію гнучкості та критичності практичного мислення як організатора фізичної підготовки та спорту у військовій частині, формування здатностей щодо організаційної роботи з особовим складом у військовій частині в процесі виконання функціональних обов'язків.

Основними методичними прийомами виступають: навчальний тренінг, вправи, навчальна дискусія, навчально-рольова і ділова гра, показ і демонстрація фізичних вправ, особистий приклад викладача, перегляд відео матеріалів, контроль і самоконтроль курсантів.

Основними видами навчальних занять на цьому етапі є такі: групове, практичне та самостійне заняття. Їх застосування зможу максимально наблизити освітній процес до майбутньої практичної діяльності курсантів, враховувати реалії сьогодення, приймати рішення в умовах екстремальних ситуацій та ін. (табл. 1).

У процесі констатувального педагогічного експерименту нами виявлено, що реалізації методики формування організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту сприяє розроблення та впровадження спецкурсу “Організаційна компетентність майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту ЗС України” у системі вищої військової освіти. Під таким спецкурсом маємо на увазі систему організаційних знань, навичок і вмінь у майбутніх організаторів фізичної підготовки та спорту у військовій частині. Він має бути комплексним, охоплювати всі основні аспекти військово-професійної підготовки, а результатом реалізації спецкурсу мають стати організаційні здатності майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту, тобто знати та вміти виконувати функціональні організаційні обов'язки у професійній діяльності у військовій частині. Метою вивчення спецкурсу є цілеспрямована підготовка курсантів до реалізації організаційної функції фахівця з фізичної культури і спорту в військовій частині [14].

Для опанування змісту спецкурсу доцільно застосовувати різні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності курсантів [12; 13; 14] – сукупність прийомів і способів психолого-педагогічного впливу на курсантів, що (порівняно з традиційними методами навчання) насамперед спрямовані на розвиток у них творчого самостійного мислення, активізацію пізнавальної діяльності, формування творчих навичок й умінь нестандартного розв'язання певних професійних проблем і вдосконалення навичок професійного спілкування.

В. Ягупов поділяє їх на імітаційно-ігрові (метод інсценування, ділові ігри) та неігрові (аналіз конкретної ситуації, мозковий штурм, метод круглого столу); неімітаційно-лекційні (лекція-бесіда, лекція-аналіз конкретної ситуації, лекція з використанням техніки зворотного зв'язку, лекція-консультація, лекція-прес-конференція, лекція із заздалегідь запланованими помилками);

**МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ
ОФІЦЕРІВ – ФАХІВЦІВ ІЗ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

нетрадиційні семінарські (практичні) заняття (семінар-дискусія, семінар-взаємонавчання); інтелектуальна розминка; сократична бесіда [12].

До змісту спецкурсу включено такі теми:

Тема 1. Фахівець із фізичної культури і спорту Збройних сил України: роль, місце та основні функції у системі фізичної підготовки у військовій частині.

Тема 2. Організаційна компетентність як складова професійної компетентності фахівця із фізичної культури і спорту Збройних сил України.

Тема 3. Організаційна діяльність фахівця із фізичної культури і спорту Збройних сил України у військовій частині.

Тема 4. Методика формування організаційних

Таблиця 1.

Методи навчання та види навчальних занять для формування організаційної компетентності у майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту

Етап	Мета	Завдання	Методи та засоби навчання	Види навчальних занять
1	2	3	4	5
Ціннісно-мотиваційний	Закріпити та підвищити їх цінність і мотивацію до організаційної діяльності, формування і збагачування ціннісного ставлення до активності в навчальній діяльності, набуття необхідних знань щодо майбутньої організаційної діяльності як начальника фізичної підготовки і спорту у військовій частині	сприяти усвідомленню ними цінностей своєї майбутньої діяльності як фахівця із фізичної культури і спорту; формувати позитивне ставлення до обраного специфічного фаху, прагнення набувати та розвивати фахові знання, цілеспрямовано формувати організаційну компетентність як суб'єкта організаційної діяльності; мотивування до активної навчально-пізнавальної діяльності	Навчальні бесіди, дискусії, заохочення, повчальні історії	Лекційне, групове, семінарське, практичне
Основний	Набуття теоретичних і практичних знань щодо організаційної діяльності, формування практичних умінь і здатностей щодо їх застосування у своїй фаховій діяльності, відпрацювання їх шляхом застосування активних методів навчання	формування військово-професійних і фахових знань відповідно до специфіки організаційної діяльності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту; систематизація їх теоретичних і практичних знань із теорії і методики фізичного виховання військовослужбовців; ознайомлення курсантів із основами організації фізичного виховання та вдосконалення військовослужбовців.	Самостійна робота, вивчення спеціальної літератури, навчально-пізнавальні ігри, презентації, навчальні бесіди та дискусії, тестування, самоконтроль, самооцінювання	Лекційне, групове, семінарське, самостійне

Продовження таблиці 1.

Прикінцевий	Застосування курсантами здобутих знань, умінь і навичок безпосередньо на практиці в процесі проходження педагогічної практики у військовій частині	сприяння формуванню управлінського мислення; формування організаційних умінь з організаційно-педагогічної, спортивної роботи; формування професійних організаційних здатностей; формування військово-професійних організаційних якостей щодо майбутньої діяльності.	Навчальний тренінг, вправи, навчальна дискусія, навчально-рольова і ділова гра, показ і демонстрація фізичних вправ, особистий приклад викладача, перегляд відео матеріалів, контроль і самоконтроль	Групове, практичне, самостійне
-------------	--	---	--	--------------------------------

здатностей у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України.

Спецкурс починається зі вступного заняття, що спрямоване на активізацію навчально-пізнавальної діяльності майбутнього фахівця із фізичної культури і спорту. Курсантам пропонується навчальний тест на виявлення рівня загальних знань за майбутнім військово-професійним фахом, основних положень управління процесом фізичного вдосконалення військовослужбовців; тестування на визначення офіцера як організатора фізичної підготовки у військовій частині. Під час вивчення спецкурсу основними і найбільш ефективними видами навчальних занять є семінарські, групові та практичні заняття.

Висновки. Формування організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту є важливим завданням вищої військової школи, розв’язання якого передбачає розроблення і впровадження спеціальної авторської методики. Ефективність запропонованої методики її формування може бути підвищена за рахунок впровадження в освітній процес спецкурсу “Організаційна компетентність у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту ЗС України” у системі вищої освіти. Основними видами навчальних занять під час вивчення спецкурсу є групові та практичні заняття.

Розроблена авторська методика сприятиме активізації і поглибленню теоретичних знань, формуванню загальних і специфічних організаційних здатностей, що є основою їх організаційної компетентності. Пропонується реалізацію методики здійснювати у такі три етапи: ціннісно-мотиваційний; основний; прикінцевий.

Перспективою подальших досліджень слід вважати проведення формувального експерименту та статистичне опрацювання його результатів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баєва О. В. Формування державних вимог до організаційної компетентності менеджерів підприємств і організацій в галузі охорони здоров’я. *Економіка та держава*. 2010. № 3. С. 88–92.
2. Гельжинська Т. Я. Технологія формування організаційної компетентності майбутніх учителів технологій у процесі фахової підготовки. *Імідж сучасного педагога*. 2017. № 7(176) С. 44–46.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. Київ : Либідь, 1997. 374 с.
4. Дзєга В. Д. Організаційні компетентності посадових осіб місцевого самоврядування в Україні: теоретичні засади дослідження. *Теорія та практика державного управління*. 2019. Вип. 2(65). С. 233–242.
5. Терещенко Т. С. Особливості розвитку організаційної компетентності майбутніх магістрів соціальної роботи. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія*. 2017. Вип. 267. С. 201–204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2017_267_35. (дата звернення: 02.04.2022).
6. Огуй С. В. Методологічні основи формування організаційно-методичної компетентності майбутніх фахівців сфери обслуговування. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2019. Вип. 3(116). С. 58–63.

7. Свистун В. І., Поліщук, Т. П. Організаційна культура педагогічного колективу професійно-технічного навчального закладу як педагогічна проблема. *Проблеми освіти*. 2015. № 82. С. 225–230.

8. Шолойко Н. В. Організаційно-управлінська компетентність у структурі професійної компетентності майбутніх фармацевтів. *Витоки педагогічної майстерності*. 2019. Вип. 24. С. 239–244.

9. Ягупов В. В., Беліков І. О. Організаційна компетентність фахівців фізичної культури і спорту Збройних сил України: поняття, зміст і структура. *Role of science and education for sustainable development* : Monograph 44 / Edited by Magdalena Wierzbik-Strocska and Iryna Ostopolets. Katowice : Publishing House of University of Technology, 2021. S. 682–690. URL : http://www.wydawnictwo.wst.pl/ubp_l_o_a_d_s/_f_i_l_e_s/_f8b2328a3dbfcf8d510300259fb8a101.pdf

10. Ягупов, В., Тракалюк, О. Організаційна компетентність посадових осіб кадрових органів Міністерства оборони та Збройних сил України. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія: Педагогіка* : електронне наукове видання. 2021. Том 12, № 23. С. 125–135. [https://doi.org/10.33296/2707-0255-12\(23\)-09](https://doi.org/10.33296/2707-0255-12(23)-09) Available at: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/431>

11. Ягупов В. В. Методи навчання військовослужбовців. *Збірник наукових праць Військового гуманітарного інституту Національної академії оборони України* / гол. ред. Ріпа Л. І. 2000. № 4(17). С. 80–85.

12. Ягупов В. В. Неімітаційні активні методи навчання. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Педагогіка і психологія* / відп. ред. Носенко Е. Л. 2000. Вип. 5. С. 78–85.

13. Ягупов В., Свистун В., Погребняк Д. Методи фізичного виховання майбутніх фахівців у закладах вищої освіти та їх класифікація. *Військова освіта* : збірник наукових праць Національного університету оборони України. 2021. № 44. С. 328–343. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2021-44/328-343> <http://znpvo.nuou.org.ua/article/view/250094>

14. Bielikov Iliia. Pedagogical conditions for the formation of organizational competence in future specialists in physical culture and sport. *TK Meganom LLC. Innovative Solutions in Modern Science*. 2021. 8(52). New York. doi: 10.26886/2414-634X.8(52)2021.

15. Моштук В. В. Фахова компетентність як основа проектно-технологічної культури майбутнього вчителя трудового навчання. *Молодь і ринок*. 2011. № 7. С. 108–112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2011_7_26 (дата звернення: 25.03.18)

REFERENCES

1. Baeva, O.V. (2010). [Formation of state requirements for organizational competence of enterprise managers and organizations in the field of health care]. *Economy and state*. No. 3. pp. 88–92. [in Ukrainian].

2. Helzhynska, T. Ya. (2017). Tekhnolohiia formuvannia orhanizatsiinoi kompetentnosti maibutnix uchyteliv tekhnolohii u protsesi fakhovoi pidhotovky [Technology of formation of organizational competence of future teachers of technology in the process of professional training]. *The image of a modern teacher*. No. 7 (176) pp. 44–46. [in Ukrainian].

3. Goncharenko, S.V. (1997). Ukrainyskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv, 374 p. [in Ukrainian].

4. Dzega, V.D. (2019). Orhanizatsiini kompetentnosti posadovykh osib mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini: teoretychni zasady doslidzhennia [Organizational competencies of local government officials in Ukraine: theoretical principles of the study]. *Theory and practice of public administration*. 2019. Vol. 2 (65). pp. 233–242. [in Ukrainian].

5. Tereshchenko, T.S. (2017). Osoblyvosti rozvytku orhanizatsiinoi kompetentnosti maibutnix mahistriv sotsialnoi roboty [Features of the development of organizational competence of future masters of social work]. *Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series: Pedagogy, psychology, philosophy*. Vol. 267. pp. 201–204. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnu_ped_2017_267_35. (Accessed 02 Feb. 2022). [in Ukrainian].

6. Ogui, S.V. (2019). Metodolohichni osnovy formuvannia orhanizatsiino-metodychnoi kompetentnosti maibutnix fakhivtsiv sfery obsluhovuvannia [Methodological bases of formation of organizational and methodical competence of future service specialists]. *Bulletin of the Mykhailo Ostrohradsky KrNU*. Vol. 3 (116). pp. 58–63. [in Ukrainian].

7. Svistun, V.I. & Polishchuk, T.P. (2015). Orhanizatsiina kultura pedahohichnoho kolektyvu profesiino-tekhnichnoho navchalnoho zakladu yak pedahohichna problema [Organizational culture of the pedagogical staff of a vocational school as a pedagogical problem]. *Problems of education*. No. 82. pp. 225–230. [in Ukrainian].

8. Sholoyko, N.V. (2019). Orhanizatsiino-upravlinska kompetentnist u strukturi profesiinoi kompetentnosti maibutnix farmatsevtiv [Organizational and managerial competence in the structure of professional competence of future

pharmacists]. *The origins of pedagogical skills*. Vol. 24. pp. 239–244. [in Ukrainian].

9. Yagupov, V.V. & Belikov, I.O. (2021). Orhanizatsiina kompetentnist fakhivtsiv fizychnoi kultury i sportu Zbroinykh syl Ukrainy: poniattia, zmist i struktura [Organizational competence of specialists in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine: concept, content and structure]. *Role of science and education for sustainable development: Monograph 44* / Edited by Magdalena Wierzbik-Strocska and Iryna Ostopolets. Katowice: Publishing House of the University of Technology, pp. 682–690. Available at: <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uplodads/files/f8b2328a3dbfcf8d510300259fb8a101.pdf> [in Ukrainian].

10. Yagupov, V. & Trakalyuk, O. (2021). Orhanizatsiina kompetentnist posadovykh osib kadrovykh orhaniv Ministerstva oborony ta Zbroinykh syl Ukrainy [Organizational competence of officials of personnel bodies of the Ministry of Defense and the Armed Forces of Ukraine]. *Adaptive control: theory and practice. Series: Pedagogy: electronic scientific publication*. Volume 12, no. 23. pp. 125–135. [https://doi.org/10.33296/2707-0255-12\(23\)-09](https://doi.org/10.33296/2707-0255-12(23)-09) Available at: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/431> [in Ukrainian].

11. Yagupov, V.V.(2000). Metody navchannia viiskovosluzhbovtiv [Methods of training servicemen]. *Collection of scientific works of the Military Humanitarian Institute of the National*

Academy of Defense of Ukraine / (Ed.). Ripa L.I. 2000. No.4 (17). pp. 80–85. [in Ukrainian].

12. Yagupov, V.V. (2000). Neimitatsiini aktyvni metody navchannia [Non-simulation active learning methods]. *Bulletin of Dnipropetrovsk University. Series: Pedagogy and Psychology* / resp. ed. Nosenko E.L. Vol. 5. pp. 78–85. [in Ukrainian].

13. Yagupov, V., Svistun, V. & Pogrebnyak, D. (2021). Metody fizychnoho vykhovannia maibutnikh fakhivtsiv u zakladakh vyshchoi osvity ta yikh klasyfikatsiia [Methods of physical education of future professionals in higher education institutions and their classification]. *Military education: a collection of scientific works of the National University of Defense of Ukraine*. No.44. pp. 328–343. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2021-44/328-343> Available at: <http://znp-vo.nuou.org.ua/article/view/250094> [in Ukrainian].

14. Bielikov Ilia (2021). Pedagogical conditions for the formation of organizational competence in future specialists in physical culture and sports. *TK Meganom LLC. Innovative Solutions in Modern Science*. 8 (52). New York. doi: 10.26886 / 2414-634X.8 (52) 2021. [in English].

15. Moshtuk, V.V. (2011). Fakhova kompetentnist yak osnova proektno-tekhnologichnoi kultury maibutnoho vchytelia trudovoho navchannia [Professional competence as the basis of design and technological culture of the future teacher of labor education]. *Youth and the market*. No. 7. pp. 108–112. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2011_7_26 (Accessed 21 Apr.2022). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.03.2022

“Метафори й історії набагато сильніші (на жаль) за ідеї. Ідеї з’являються й зникають, історії – залишаються”.

Насім Шалєб
лівансько-американський літератор, науковець

“Траця звільняє нас від трьох великих лих: нудьги, пороку і нестатків”.

Вольтер
французький філософ

“Без сумніву, всі наші знання починаються з досвіду”.

Іммануїл Кант
німецький філософ

“Досліджуй все, нехай для тебе на першому місці буде розум, дозволяй йому керувати собою”.

Піфагор
давньогрецький філософ

